

Ungdomars hälsa

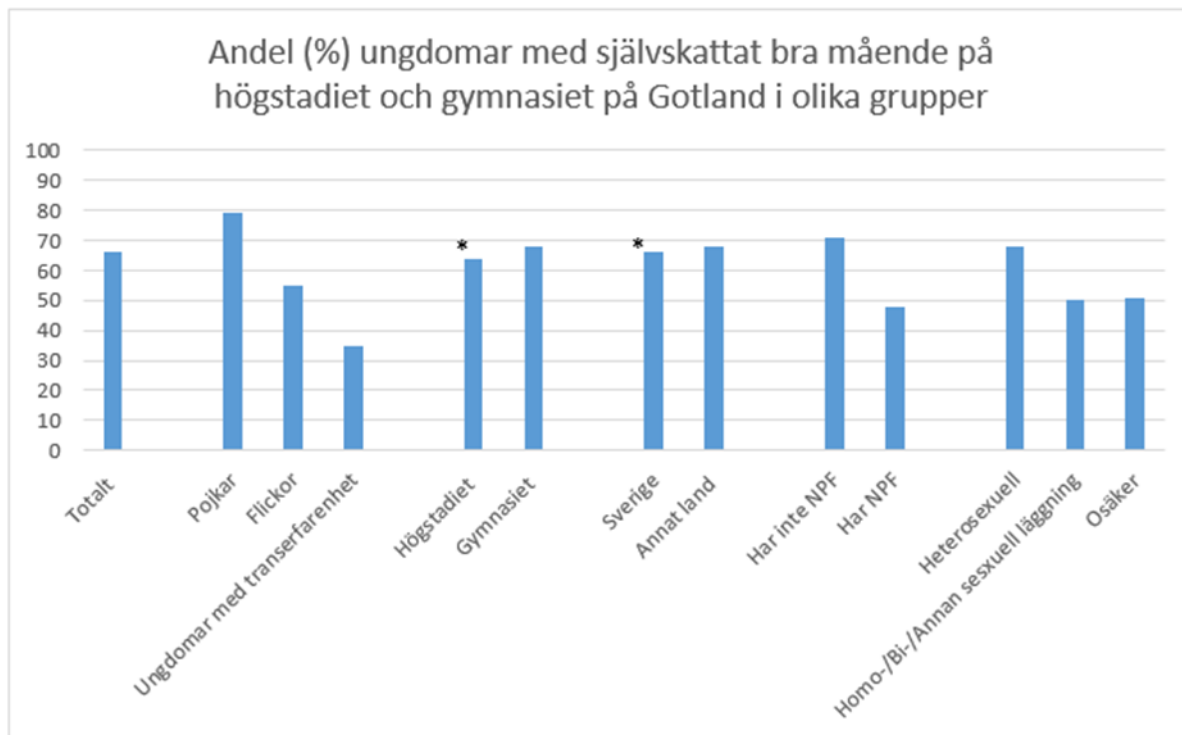
Självskattat mående och psykisk hälsa bland ungdomar enligt resultat för Gotland från ungdomsenkäten Liv och Hälsa Ung som genomfördes i högstadiet (åk 7-9) och gymnasiet (år 1-3) på Gotland 2024 och 2021.

Slutsats

Statistiken pekar på att de flesta ungdomarna i högstadiet och gymnasiet rapporterar *bra mående* (66%). Cirka en av tio ungdomar rapporterar *dåligt mående* (9%). Knappt två av tio ungdomar (16%) anger att de *mår sämre än för ett år sedan* medan cirka fyra av tio anger att de *mår bättre än för ett år sedan*. Enkätsvaren tyder på att cirka två av tio ungdomar har *psykisk ohälsa*. Totalt anger 20% själva att de har psykisk ohälsa medan 19% uppskattas ha *allvarliga psykiska besvär* enligt mätinstrumentet Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ). Upplevd *hög stressnivå* uppges av fyra av tio ungdomar (41%). Bland de ungdomar som rapporterar hög stressnivå anger de flesta att det upplever *stress på grund av skolprestationer, framtiden, och sociala krav/ att passa in*.

Utifrån svaren på frågor i skattningsskalan Mental Health Continuum Short Form uppskattas cirka fyra av tio ungdomar (38%) ha ett *högt psykiskt välbefinnande*. *Fullständig psykisk hälsa* kan definieras som att ha högt psykiskt välbefinnande samtidigt med avsaknad av symtom allvarliga psykiska besvär. I enkätundersökningen framkom att 36% av ungdomarna hade fullständig psykisk hälsa.

Det finns dock skillnader i hälsa mellan olika grupper av ungdomar utifrån kön, funktionsförmåga och sexuell läggning. Diagrammet nedan visar ett exempel på det genom andelen ungdomar som upplever bra självskattat mående utifrån kön, stadie i skolan, födelseland, funktionsförmåga och sexuell läggning.

Källa: Liv och Hälsa Ung 2024. *Ingen statistiskt säkerställd skillnad avseende rapporterad bra hälsa ses mellan ungdomar i högstadiet och gymnasiet respektive mellan ungdomar födda i Sverige och i annat land.

Ungdomars hälsa, utvecklig mellan 2021 Och 2024

Mellan 2021 och 2024 ses ingen statistiskt säkerställd skillnad totalt bland ungdomar på Gotland avseende *självs-kattat bra eller dåligt mående, psykisk ohälsa, psykiskt välbefinnande* och upplevd *hög stressnivå*. Däremot ses en signifi-kant minskning av andel ungdomar som anger att de *mår sämre än ett år tidigare i enkätsvaren 2024* jämfört med 2021 (från 22% 2021 till 16% 2024). Denna positiva förändring är tydligast bland flickor (från 26% 2021 till 16% 2024).

Ungdomars vårdkontakter

Totalt anger knappt sex av tio ungdomar (56%) att de har *haft minst en stöd- eller vårdkontakt under de senast 3 måna-derna*. Det var dock vanligare bland flickor och ungdomar med annan könsidentitet eller osäker könsidentitet än bland pojkar. Stöd- och vårdkontakt är även vanligare bland ungdomar med neuropsykiatrisk funktionsnedsätt-ning, ungdomar i gymnasiet och bland ungdomar som är osäkra på sin sexuella läggning.

Andelen ungdomar som haft stöd- eller vårdkontakt var signifikant större 2024 (56%) jämfört med 2021 (50%). Bland de 56% av ungdomar som haft någon stöd- eller vårdkontakt* 2024 var det vanligast att de haft kontakt med:

1. Vårdcentral 26%
2. Ungdomsmottagning 19%
3. Barn och ungdomspsykiatri 16%
4. Elevhälsan 15%
5. Akutmottagning 8%

**Följande alternativ för vårdkontakter fanns i enkäten: barn- och elevhälsan, Första Linjens mottagning, vårdcentral, Mini-Maria, BUP, psykiatrins akutmottagning, privat psykolog/ terapeut, behandlare av psykisk ohälsa på nätet, akutmottagningen, barnkliniken, habilitering-en, socialtjänsten, annan stöd/ vårdkontakt.*

Bland **pojkar** var de vanligaste kontakterna: 1) Vårdcentral, 2) barn- och elevhälsan och BUP, 3) Akutmottag-ningen, 4) ungdomsmottagningen.

Bland **ungdomar med annan eller osäker** könsidentitet var de vanligaste kontakterna: 1) BUP, 2) ungdomsmottagningen och elevhälsan, 3) Första linjens mottagning, 4) privat psykolog/samtalsterapi.

Bland **flickor** var de vanligaste kontakterna: 1) ungdomsmottagningen, 2) vårdcentral, 3) BUP och barn- och elevhälsan, 4) Första linjens mottagning.